

TRGOVAČKI SUD, Marseille

Presuda od 30.X 1970.

Sté Bonhomme Cheville c/a
Sté Auxiport, Cie méridionale
de navigation (C.M.N.),
Entreprise générale maritime
(E.G.M.), SOGEDIS et Cie
d'assurances La Nationale

Prijevoz stvari morem - Odgovornost broдача, agenta, špeditera i skladištara - Premda ove osobe ne odgovaraju na temelju ugovornog odnosa, njihova se odgovornost prema tužitelju može temeljiti na vanugovornoj obavezi - Špediter koji je postupio točno po nalogu svoga komitenta ne odgovara za štetu koja je nastala na robu koju je špediter otpremio - Špediterov komitent koji u teretnici nije naveden ni kao krcatelj ni primalac ne stoji s brođarom u ugovornom odnosu - Skladištar koji je s brođarom sklopio ugovor o uskladištenju robe ne stoji u ugovornom odnosu sa špediterovim komitentom - Brođarov agent je u ugovornom odnosu samo s brođarom - Skladištar koji protivno svojoj obavezi preda robu nepoznatoj osobi koja na preuzimanje robe nije ovlaštena, vanugovorno je odgovoran vlasniku robe - Osiguratelj koji je pokrio skladištarovu vanugovornu odgovornost, nije dužan isplatiti osigurninu za štetu koju je skladištar pretrpio iz činjenice da je robu predao neovlaštenoj nepoznatoj osobi

Prodavalac je predao na otpremu špediteru određenu količinu mesa s tim da se roba preda na odredištu njegovom kupcu. Špediter je, nakon što je robu predao brođaru, od njega dobio teretnicu po nalogu kupca. Kad je roba stigla na odredište, osoba po čijem je nalogu glasila teretnica izjavila je da robu nije kupila i odbila je njeno preuzimanje. Na temelju takvog stanja špediter je, po nalogu svoga komitenta, ponudio robu drugoj osobi kao kupcu, ali ju je i ona odbila. Brođar je, nakon toga, robu predao skladištaru. Skladištar ju je predao nekoj nepoznatoj osobi naplaćujući od nje troškove prijevoza i vlastite troškove. Osoba koja je na ovaj način preuzela robu nije mogla biti pronadjena.

Na temelju ovakvog činjeničnog stanja prodavalac tuži špeditera, brođara i skladištara za naknadu štete u vrijednosti nestalog mesa.

Špediter u svoju obranu iznosi da je on striktno postupao po tužiteljevim nalogima, pa da zbog toga ne može biti odgovoran.

Ni brodar se ne smatra odgovornim. Navodi da tužitelj nije naznačen u teretnici ni kao krcatelj ni kao primalac. Krcatelj je bio špediter, a primalac osoba koja je odbila preuzeti robu. Samo zakoniti imalac teretnice je prema njemu aktivno legitimiran, a to nije tužitelj. Osim toga brodar je pozvao u spor svoga agenta i skladištara, s tim da mu oni nadoknade iznos koji bi on na temelju sudske presude eventualno morao platiti tužitelju.

Skladištar se također opire tužbenom zahtjevu. Iznosi da je on radio u brodarovo ime te da s tužiteljem ne stoji u nikakvom odnosu. Protivi se i zahtjevu koji prema njemu postavlja brodar jer da on nije za nestalu robu kriv premda priznaje da se radi o prevari na tužiteljevu štetu.

Brodarov agent sa svoje strane tvrdi da za štetu nije uopće kriv pa se i on opire brodarovu zahtjevu.

Skladištar i agent uvukli su u spor osiguratelja s prijedlogom da ga sud obveže na isplatu svote koju bi oni morali platiti tužitelju jer da su kod njega osigurali svoju odgovornost, a u konkretnom slučaju može se raditi o njihovoj odgovornosti tužitelju.

Osiguratelj tvrdi da njegova policia ne pokriva osiguranikovu ugovornu odgovornost o kojoj se ovdje radi.

Tužitelj priznaje da s brodarom ne stoji u nikakvom ugovornom odnosu, ali da mu je unatoč tome brodar odgovoran na temelju vanugovorne kvazideliktne odgovornosti.

Sud je na navedene prigovore stranaka zauzeo slijedeća stajališta:

Tužitelj je aktivno legitimiran prema špediteru jer s njim stoji u ugovornom odnosu. Ovaj je ugovor nastao na temelju naloga za otpremu koji je dao tužitelj a koji je nalog špediter prihvatio.

Nasuprot tome tužitelj nema aktivne ugovorne legitimacije prema brodaru, jer s njim ne stoji u nikakvom ugovornom odnosu, budući da u teretnici nije naveden ni kao krcatelj ni primalac.

Na temelju čl. 51. ~~zakona~~ od 18.VI 1966. godine tužitelj ne stoji u ugovornom odnosu sa skladištarom, jer skladištar odgovara samo osobi s kojom je zaključio ugovor o uskladištenju robe, a to je u ovom slučaju brodar.

Unatoč okolnosti da tužitelj s tuženicima ne stoji u ugovornom odnosu, to ne znači da mu oni ne mogu biti odgovorni na temelju deliktne odgovornosti prema propisima članova 1382. i 1384. Gradjanskog zakonika. Prema tome tužitelj mora dokazati da su tuženici, ili jedan od njih, krivi za delikt.

Iz rezultata postupka proizlazi da su brodar i njegov agent uredno obavili svoje dužnosti i da im se ne može prigovoriti nikakva krivnja, pa sud iz ovog razloga prema njima odbija tužbeni zahtjev.

Na temelju propisa čl. 51. dekreta od 31.XII 1966. agent za svoju krivnju odgovara na temelju ugovora isključivo brodaru, pa prema tome ni agent nije prema tužitelju pasivno legitimiran.

S druge strane kaže sud "sigurno je da se krivnja može sastojati u pozitivnom djeljenu kao i u propuštanju, pa i kada to nije izvršeno zlonamjerno ili u namjeri da se prouzroči šteta, kad je propušteno djelo moralo biti izvršeno na temelju zakonske, propisane ili ugovorne obveze."

Nadalje nastavlja sud "ne utvrđujući identitet osobe koja je preuzela robu, a koju je robu morao predati odredjenom primaocu (skladištar) počinio je propust u izvršenju svoje ugovorne obveze." Nadalje prema stajalištu suda "za slučaj da je on predao robu osobi koju pozna a odbija da je otkrije, on postaje saučesnik prevare za koju sam priznaje u svojim navodima da je izvršena na štetu (tužitelja)". U jednom i drugom slučaju skladištar je odgovoran prema tužitelju, pa ga je sud i obvezao na isplatu tužene svote.

Budući da se skladištarova krivnja osniva na činjenici da robu koja mu je povjerena nije predao ovlaštenoj osobi, odgovornost koja za njega iz toga proizlazi nije pokrivena policom osiguranja na koju se on poziva, pa je sud odbio njegov prijedlog da osiguratelj bude proglašen obaveznim za isplatu osigurnine.

(DMF 1971, str.428)

B.J.

Bilješka.- Gornja presuda je zanimljiva prvenstveno iz razloga što je sud unatoč izričitom propisu novog francuskog zakona od 18.VI 1966, prema kojemu skladištar odgovara samo osobi s kojom je sklopio ugovor, iskonstruirao skladištarovu vanugovornu odgovornost prema vlasniku robe.

Medjutim u konkretnom slučaju ovakva odgovornost, kako ona proizlazi iz obrazloženja presude, nije potpuno jasna. Sud je izričito naveo da je skladištar "počinio propust u izvršenju svoje ugovorne obaveze." Radi se dakle o povredi ugovorne dužnosti, pa nije jasno kako je ta odgovornost vanugovorne prirode. Nije isključena mogućnost da povredom ugovorne obveze bude oštećena druga osoba koja s njom ne stoji u ugovornom odnosu, pa na taj način nastaje vanugovorna obveza. Medjutim ta obveza ne nastaje iz okolnosti da nije postupljeno prema ugovornim obvezama. Za povredu ugovorne obveze može se odgovarati samo osobi koja je tim ugovorom vezana. Odgovornost se, pod ovom pretpostavkom, prema trećoj osobi, može temeljiti na široj osnovi, tj. na činjenici da je povrijeđena neka druga dužnost, a ne ugovorna. U konkretnom slučaju skladištara vanugovorna odgovornost osnivala bi se na njegovoj povredi zakonske ili inače propisane dužnosti.

Bez obzira na izneseno, nije jasno stajalište suda kojim on oslobadja osiguratelja obveze na plaćanje osigurnine. Sud, naime, kaže da osiguratelj nije dužan platiti osigurninu jer on nije pokrio skladištarovu ugovornu odgovornost. Medjutim skladištara proglašava obaveznim za naknadu štete upravo iz razloga što je on ugovorno obavezan, dakle iz rizika koji su pokriveni osiguranjem. Možda je sud smatrao da ne postoji osigurateljeva obveza na plaćanje osigurnine jer je šteta trećemu nastala povredom skladištarove ugovorne obveze i to bez obzira na okolnost što je ta odgovornost vanugovorne prirode. I polazeći s ovog stajališta mogu se zamisliti slučajevi kod kojih je nesumnjivo osiguratelj u obvezi prema osiguraniku skladištaru. Npr. prilikom ukrcaja tereta na brod, dakle u izvršavanju ugovorne obveze, padne jedno koletu i ozlijedi jednu treću osobu. Skladištara obveza koja u ovom slučaju nastaje je vanugovorne prirode, a nesumnjivo je da bi osiguratelj koji je pokrio skladištarovu vanugovornu odgovornost bio dužan isplatiti osigurninu.

Ipak, bez obzira na navedene pravne izvode, postoji nesumnjiva činjenica da bi se inače skladištar oslobodio odgovornosti za štetu za koju je nesumnjivo odgovoran na temelju najvećeg stupnja grube nepažnje, ako ne i dolusa, pa bi njegovo oslobodjenje odgovornosti bilo zaista više nego neopravdano. Ovaj se problem postavlja u onim pravnim sistemima kod kojih nije moguće iskonstruirati skladištarovu vanugovornu odgovornost kao što je to moguće u francuskom pravu. Čini nam se da bi u ovakovim slučajevima pravno rješenje bilo slijedeće:

U ugovornom odnosu prema redosljedu stoje: prodavalac - špediter - brodar - skladištar. Od skladištara na

temelju ugovora ima pravo zahtijevati naknadu štete samo brodar. Postavlja se međutim pitanje koju štetu brodar ima pravo zahtijevati od skladištara. Skladištar je dužan brodaru dokazati komu je kao i iz kojih razloga predao robu koju je primio na uskladištenje. Ukoliko to nije u staju dokazati, mora nadoknaditi štetu. Što se tiče odnosa između broдача i špeditera kao krcatelja treba napomenuti da se brodar doista oslobodio svoje ugovorne obveze iz prijevoznog posla čim je, u nepojavljivanju primaoca, predao robu na uskladištenje, ali to ga ne oslobadja dužnosti da na krcatelja prenese svoje pravo koje on ima prema skladištaru, jer je dužan da na ovaj način omogući ostvarenje krcateljevih interesa prema robi. Špediter - krcatelj će na isti način od broдача pribavljeno pravo biti dužan prenijeti na svoga komitenta. Na ovaj način uspostavlja se neposredni ugovorni odnos između prodavaoca i skladištara. Može postojati i kraći put, naime da brodar nepotrebno cedi svoje pravo prodavaocu - vlasniku robe. Treba međutim napomenuti da se brodar ne može siliti na ovu cesiju, jer on ne stoji s vlasnikom robe u nikakvom ugovornom odnosu. Ima još jedan način: tj. da brodar uskladišti robu u ime krcatelja ili vlasnika, a da na to skladištar pristane. Ovdje se, bez ikakve cesije prava, stvara direktni odnos između skladištara i osobe u čije ime skladištar čuva robu. Treba napomenuti da skladištar na ovo ne mora pristati.

B.J.

TRGOVAČKI SUD, Marseille

Presuda od 19.I 1971.

Sté pyrénées Lait c/a Cie de
navigation mixte (C.N.M.) i
Cie Nationale Algérienne de Navigation

Prijevoz stvari morem - Agent i brodar - Pasivna legitimacija agentova - Aktivna legitimacija krcatelja - naručitelja prijevoza - Agent, koji je sklopio ugovor o prijevozu u ime broдача, ne odgovara za obveze koje iz toga posla nastanu - Kad je izdana teretnica u ime određene osobe, prema brodaru je aktivno legitimirana osoba koja je zakoni imalac teretnice, a ne krcatelj pa bio on i naručitelj prijevoza

Prodavalac je s broдарovim agentom zaključio ugovor o prijevozu 20 kontenera mlijeka iz Marseillea u Alžir.